

Постановление

Карар

2020 елның 11 июне

Чистай шәһәре

№ 312

«2020 - 2024 елларга
Чистай муниципаль районы халкы
арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгыту»
муниципаль программасын раслау турында

"Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да кертәп, гражданның сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру" ("Ижтимагый сәламәтлекне ныгыту") Федераль проектның «Демография» милли проектына гамәлгә ашыру кысаларында һәм «2021 елга кадәр Татарстан Республикасында сәламәтлек саклауны үстерү» дәүләт программасын раслау турында» гы 2013 елның 1 июлендәге 461 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарын үтәү өчен, Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «2020 - 2024 елларга Чистай муниципаль районы халкы арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгыту» муниципаль программасын 1 нче һәм 2 нче кушымталар нигезендә расларга.

2. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Г.Ю. Задворновага йөкләргә.

Башкарма комитет
житәкчесе

Э.Р. Хәсәнов

Чистай муниципаль районы
 Башкарма комитетының
 2020 елның 11 июнендәге
 312 номерлы карарына 1 нче
 кушымта

2020-2024 елларга Чистай муниципаль районы халкы арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгыту буенча муниципаль программа паспорты

Муниципаль программаны эшләүче	Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны үтәүчеләр	– «Чистай үзәк район хастаханәсе» дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесе, - Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф идарәсе, - Чистай муниципаль районы башкарма комитетының яшьләр эшләрә, спорт, сәүдә, мәдәният бүлекләре, - Россия Эчке эшләр министрлығының Чистай районы буенча бүлеге, - ТР Дәүләт алкоголь инспекциясенең Чистай территориаль органы, - Чистай шәһәренең халыкны эш белән тәэмин итү үзәге” ДКУ Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлығы, Россия Пенсия фондының Чистай шәһәре һәм Яңа Чишмә районнары буенча идарәсе, Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлығы, - Чистай муниципаль районындагы Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлығының социаль яклау бүлеге, - Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор (Татарстан) ААЖәндә - Чистай, Спас, Алексеевск, Яңа Чишмә муниципаль районнарында.
Программаның максатлары	- халыкның индивидуаль сәламәтлеген саклау һәм ныгыту; - сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәتلәрдән баш тартуны да кертәп, халыкның сәламәт яшәү рәвешенә ихтыяжын формалаштыру, алкоголизмны, тәмәке тартуны, наркоманияне профилактикалау; - медицина ярдәменнән файдалана алуны тәэмин итү һәм медицина хезмәтләренең нәтижәлелеген арттыру
Программаның бурычлары	- мөһлүмати сәясәт уздыру сәламәт яшәү рәвеш принципларын формалаштыруга юнәлдерелгән. авыруларны үстерү куркынычы факторлары турында халыкка мөһлүмат бирү; - балалар һәм яшьләр арасында сәламәтлекне саклау һәм ныгыту буенча ижтимагый һәм шәхси

	кыйммәтләр системасын формалаштыру буенча агитация сәясәте үткөрү; - сәламәт яшәү рәвешә мәсьәләләре буенча төрле структураларның һәм ведомстволарның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү; - гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы белән халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру.
Көтелә нәтижәләр	торган - 73 яшькә кадәр көтелгән гомер озынлыгын арттыру; - сәламәт яшәү рәвешә алып баручы гражданнар өлешен арттыру, шулай ук системалы рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүче гражданнар өлешен 55 процентка кадәр арттыру; - сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да кертәп, гражданнарның сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру; - халыкның барлык категорияләре һәм төркемнәре өчен физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнү өчен шартлар тудыру, массакүләм спорт белән шөгыйльләнү өчен, шул исәптән халыкның спорт объектлары белән тәэмин ителеш дәрәжәсен арттыру, шулай ук спорт резервын әзәрләү; - медицина профилактикасы кабинетларының сәламәтлек үзәкләре эшчәнлеген камилләштерү һәм алар базасында ижтимагый сәламәтлек үзәкләре булдыру.
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2019 - 2024 еллар
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	Жирле бюджет һәм бюджеттан тыш 2155000,00

Муниципаль Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика

«2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы халкы арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгытуның муниципаль программасы» программасын (алга таба - Программа) гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» гы 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы, «2021 елга кадәр Татарстан Республикасында сәламәтлек саклауны үстерү» дәүләт программасын раслау турында» гы 2013 елның 1 июлендәге 461 номерлы карары һәм «Демография» милли проектын гамәлгә ашыру кысасында «Гражданнарны сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру, сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да кертәп («Ижтимагый сәламәтлекне ныгыту») федераль проектын гамәлгә ашыру кысаларында эшләнгән.

Чистай муниципаль районында сәламәт яшәү рәвешен (сәламәт яшәү рәвешен) булдыруга, халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән чаралар комплексы гамәлгә ашырыла.

«2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы халкы арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгыту буенча муниципаль программа» ресурслар, башкаручылар, гамәлгә ашыру сроклары һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлдерелгән башка чаралар буенча социаль-икътисадый, оештыру, мәгълүмати агарту һәм башка чаралар комплексыннан гыйбарәт, халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру.

Сәламәт яшәү рәвешен булдыру мәсьәләләре районның ведомствоара комиссияләре - наркотикларга каршы комиссия, хокук бозуларны профилактикалау ведомствоара комиссиясе, балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре, ВИЧ-инфекция таралуга каршы көрәш ведомствоара комиссиясе, алкогольле продукциядән явызларча файдалану масштабларын киметү һәм алкоголизмны профилактикалау комиссияләре утырышларында карала.

Ел саен районда 150дән артык пропаганда чарасы үткәрелә (фәнни-гамәли конференцияләр, флэшмоблар, акцияләр, сораштырулар, сәламәт яшәү рәвеше буенча китаплар тәкъдир итү һ.б.) катнашында төрле социаль һәм яшь төркемнәреннән 7500дән артык кеше катнаша.

Соңгы елларда массакүләм чаралар уздырганда тренинглар, волонтерлар һәм ижтимагый оешмалар катнашында акцияләр кулланыла.

Барлык мәгариф учреждениеләрендә (УБШ) мәктәп укучылары һәм ата-аналар өчен сәламәт яшәү рәвеше формалаштыруга багышланган мәгълүмат белән «Сәламәт вируслар» булдырылган. Мәдәни-ял итү учреждениеләрендә һәм китапханәләрдә “Без сәламәт яшәү рәвеше өчен”, “Кеше сәламәтлегенә ярдәм итү өчен китап” дигән мәгълүмат стендлары булдырылды. Массакүләм мәгълүмат чаралары, шулай ук интернет-технологияләр ярдәмендә хезмәттәшлек итүдә актив мәгълүмати кампания алып барыла.

Районның наркотиклар хезмәте тарафыннан укучылар, студентлар аудиториясе, шәһәр предприятиеләре һәм учреждениеләрендә эчкечелекне һәм эчкечелекне беренчел профилактикалау чаралары үткәрелә.

Ел саен Россия Федерациясенә Сәламәтлек саклау министрлыгы билгеләгән тәртиптә диспансеризация һәм халыкны медицина тикшерүе уздырыла, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының норматив хокукый актлары нигезендә онкоскрининглар гамәлгә ашырыла.

Соңгы 5 елда (2015-2019 еллар) медик-демографик күрсәткечләргә анализ ясау халык санының кимүен күрсәтә. Халык үлеменә һәм туучылар санының түбән булуына бәйле рәвештә, халык саны кими:

- 2015 елда -12,4% ,
- 2016 елда – 11,7%,
- 2017 елда – 9,7%;
- 2018 елда – 9,8%,
- 2019 елда – 9,2 %;

1000 кешегә гомуми үлем күрсәткече:

- 2015 елда- 15,4‰,
- 2016 елда – 11,7‰ ,
- 2017 елда – 14,5 ‰
- 2018 елда – 15,6%,
- 2019 елда – 15,4%.

Үлем сәбәпләре арасында беренче урында - йөрәк-борынборын тамырлары системасы авырулары һәм яман шешләр.

Күрсәткечләр (индикаторлар) күрсәткечләренә йогынты ясый ала торган рәсемнәр түбәндәгеләрдән гыйбарәт: икътисадый факторлар, квалификацияле табиблар житмәү, сәламәт яшәү рәвеше принципларының халыкның житәрлек дәрәжәдә белемсезлеге.

Хәзерге вакытта районның мәгариф оешмаларында 12 медицина кабинеты эшли. Мәгариф учреждениеләренең барлык медицина кабинетлары санитария нормалары нигезендә жиһазландырылган һәм кыскартылган.

«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ табибларының 2020 елда комплектлылыгы - 48,9 %, урта медицина персоналы - 100 %. Медицина учреждениеләрендә квалификацияле табиблар - эндокринолог, кардиолог, анестезиолог-реаниматолог, невролог, рентгенолог, гомуми практика табиблары, участок педиатры, неонатолог, ультратавыш диагностикасы табибы, участок психиатры, акушер-гинеколог, нарколог психиатры, терапевтлар, дөвалау физкультурасы буенча табиб житми.

Югары сыйныф укучылары арасында һөнәри юнәлеш бирү эше медицина кадрларын жәлеп итүдә зур әһәмияткә ия. 2015-2019 елларда гомуми белем бирү оешмаларын тәмамлаучыларның 108 е медицина вузларына укырга кергән. Максатчан юнәлешләр буенча хәзерге вакытта югары уку йортларында 21 студент белем ала.

Халыкның тормыш дәрәжәсен күтәрү һәм икътисадый потенциалны үстерү сәясәтенең стратегик бурычларының берсе - халыкта сәламәт яшәү рәвеше принциптарын (алга таба - сәламәт яшәү рәвеше) формалаштыру максатыннан сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау. Сәламәт яшәү рәвеше буенча чаралар даими нигездә гамәлгә ашырыла, әмма сәламәт яшәү рәвеше принциптарын формалаштыруның гамәлдәге системасы үзгәртеп коруга һәм сыйфатлы яңа алымга, алга таба модернизацияләүгә һәм камилләштерүгә мохтаж.

Программа кысаларында сәламәт яшәү рәвеше принциптарын формалаштыруга, сәламәтлекләрен саклап калуга һәм ныгытуга мотивлаштырылган якын килү, төрле авыруларны профилактикалауга, актив озак яшәүне саклап калуга төп игътибар бирелде.

Программаның максатлары түбәндәгеләр:

- халыкның индивидуаль сәламәтлеген саклау һәм ныгыту;
- халыкның сәламәт яшәү рәвешенә ихтыяжын формалаштыру, алкоголизмны, тәмәке тартуны, наркоманияне профилактикалау;
- медицина ярдәменән файдалана алуны тәэмин итү һәм медицина хезмәтләренең нәтижелелеген арттыру.

Программа максатларына ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- сәламәт яшәү рәвеше принциптарын формалаштыруга юнәлдерелгән мәгълүмати сәясәт үткөрү. Авыруларны үстерү куркынычы факторлары турында халыкка хәбәр итү;

- балалар һәм яшьләр арасында сәламәтлекне саклау һәм ныгыту буенча жәмәгать һәм шәхси кыйммәтләр системасын формалаштыру буенча агитация сәясәте үткөрү;

- сәламәт яшәү рәвеше мәсьәләләре буенча төрле структураларның һәм ведомстволарның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү;

- граждандарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дөүләт гарантияләренең территорияль программасы нигезендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру;

- гомуми белем бирү оешмаларын тәмамлаучыларны медицина белгечлекләре алуга жәлеп итү;

- дарулар белән тәэмин итү системасын камилләштерү.

Программаны гамәлгә ашыру сроклары - 2020-2024 еллар. Программа бер этапта гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс ресурслары күләмен нигезләүне Программа чараларын финанслау муниципаль бюджет акчалары һәм

бюджеттан тыш чыганаclar исәбеннән гамәлгә ашыру планлаштырыла. Финанслауның гомуми күләме 2 155 000,00 сум тәшкил итә, шул исәптән муниципаль район бюджеты акчалары - 1 440 000,00 сум һәм бюджеттан тыш чыганаclar - 715 000,00 сум.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы җаваплы башкаручының бергәләп эшләвендә Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты карары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Программаны җаваплы башкаручы - Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты, Программаның үтәүчеләре - Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты «Чистай үзәк район хастаханәсе» дөүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесе, Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе, Чистай муниципаль районы яшьләр эшләре, спорт, сәүдә, мәдәният бүлекләре, Чистай муниципаль районы буенча Россия Эчке эшләр министрлыгы бүлегә, Чистай районы буенча Россия Эчке эшләр министрлыгы бүлегә, Чистай территориаль органы, ТР Дөүләт алкоголь инспекциясе, Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы, Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы буенча Россия Пенсия фондының Чистай шәһәре, Чистай һәм Яңа Чишмә районнары буенча Идарәсе, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районында Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының Чистай муниципаль районында социаль яклау бүлегә, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы кулланучылар оешмалары күзәтчеләгә, Чистай, Спас, Алексеевск, Яңа Чишмә районнарында ТР буенча ТООУ Роспотребнадзор бүлегә булып тора.

Программа башкаручының үзенә беркетелгән чараларны тормышка ашыру өчен шәхси җаваплылыгын күздә тотат. Программаның барлык чараларын гамәлгә ашыруга бердәм якин килү өчен Программаның барлык башкаручылары арасында төгәл хезмәттәшлек тәэмин ителә.

Чистай муниципаль районы
 Башкарма комитетының
 2020 елның 11 июнендәге
 312 номерлы карарына 2 нче кушымта

**2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы халкы арасында иҗтимагый сәламәтлекне
 ныгыту муниципаль программасына чаралар программасы**

№ п/п	Чаралар исеме	Үтәү срогы (еллар)	Финанслау чыганагы (мең сум)			Башкаручылар
			Муниципаль бюджет	Бюджеттан тыш чыганақлар	Барлығы	
1	2	3	4	5	6	7
I. Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру чараларын оештыру						
1.1.	2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәламәтлеген ныгыту буенча федераль һәм республика норматив хокукый актларын кертү	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районының жирле үзидарә органнары
1.2.	Чистай муниципаль районы халкы арасында алкоголь продукциясе, сыра, тәмәке күпләп куллануны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвеше формалаштыру буенча ведомствоара эш төркеме эшчәнлеген оештыру.	2020-2024 еллар	0	0	0	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, Татарстан Республикасы Дәүләт алкоголь инспекциясенең Чистай территориаль органы, Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре, спорт, мәдәният бүлекләре
1.3.	Муниципаль районда иҗтимагый сәламәтлекне ныгыту программаларын гамәлгә ашыру	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт, яшьләр эшләре бүлеге,

	өчен аларның потенциалын бәяләү мәсьәләләре кәргән иҗтимагый, коммерциягә карамаган оешмалар, волонтер оешмалары реестрын төзү					«Бердәмлек» СОНКО Ресурс үзәге» КБАО
1.4.	Гражданның сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләүгә юнәлдерелгән төрле максатчан төркемнәр өчен мәгълүмати кампанияләр, тематик чаралар үткөрү: - «ВИТАМИНКАда кунакта»; - «Сәламәтлекнең йөз рецепты» - сәламәт туклану; - «Без ЗОЖ өчен» - хәрәкәт активлыгы; - «Зарарлы гадәтләрсез тормыш» - тәмәке тартудан һәм зарарлы гадәтләрдән баш тарту һ.б.	2020-2024 еллар	20 000	50 000	70 000	Чистай муниципаль районы мэгариф идарәсе, спорт, мәдәният бүлекләре, яшьләр эшләре буенча иҗтимагый оешмалар
1.5.	Төрле форматтагы халыкның төрле яшәү төркемнәре өчен сәламәт яшәү рәвешенә формалаштыру мәсьәләләре буенча басма продукцияне әзерләү, тиражлау һәм тарату - плакатлар, листовкалар, буклетлар, «Сәламәтлек синең кулыңда» флаерлары	2020-2024 еллар	60 000	40 000	100 000	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт, мәдәният, яшьләр эшләре бүлекләре, иҗтимагый оешмалар
1.6.	Социаль реклама биналары эчендәге мәгълүмати таблога трансляция: медицина учреждениеләрендә; - социаль учреждениеләрдә; - жәмәгать урыннарында һәм	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы башкарма комитеты, «Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, МТЗ һәм СЗ социаль яклау бүлегенә

	ведомство учреждениеләрендә.					
1.7.	«Сәләмәт буын» ЧМР тематик атнасын оештыру һәм уздыру	2020-2024 еллар	90 000	60 000	150 000	Мәгариф идарәсе, мәдәният, спорт бүлекләре, Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре буенча, «Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, жәмәгать оешмалары
1.8.	ВОЗ расланган календарь даталарны исәпкә алып, массакуләм тематик чаралар, акцияләр үткәрү: - Йөрәк-кан тамырлары авыруларын профилактикалауга юнәлдерелгән йөрәк көне; - Бөтендөнья донор көне; - Бердәм иммунизация атналыгы; - «Сәләмәт үс, сабий» акциясе; - СПИДка каршы көрәш көне; - Наркомания белән халыкара көрәш көне; - Тарту белән көрәш көне һәм башкалар; - «Сәләмәтлек километрлары»; - «Сәләмәт тукланам» фото-квесты; - "Тәмәке тартуга-юк" акциясе; - Аеклык көненә акция; - «Һәлакәт гадәтләренә альтернатива» яшьләр акциясе; - "Стоп ВИЧ/СПИД" - сәләмәтлек сәгәте;	2020-2024 еллар	250 000	100 000	350 000	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, Чистай муниципаль районы башкарма комитетының яшьләр эшләре, спорт, мәдәният бүлекләре, Мәгариф идарәсе, ММЧ, ижтимагый оешмалар

	<ul style="list-style-type: none"> - «Тормышның кадерен белегез» - танып белү дәресе; - «Тормышның барлык буяулары» - тематик флаерлар ясау; - «Наркотикларга каршы дөнъяның барлык буяулары» - плакатлар конкурсы; - «Сәламәт мин - сәламәт ил» - Бөтендөнъя сәламәтлек көненә акция; - «Наркотикларсыз дөнъя өчен» ; - «Без СПИДка каршы!»; - «Тәмәкесез тормыш»; - «Аеклыкны сайлыйбыз». 					
1.9.	НКО белән социаль проектларны, ижтимагый оешмаларны һәм учреждениеләрне халыкның төрле төркемнәренең шәхси позициясен формалаштыруга, грант конкурсларында катнашу өчен социаль проектларны эшләүне активлаштыру	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы башкарма комитеты, ижтимагый оешмалар, «Бердәмлек» СОНКО ресурслар үзәге» АКО
1.10	Ижтимагый сәламәтлек зоналары эшчәнлеген тәэмин итәргә: <ul style="list-style-type: none"> - Йөгерү һәм велосипед юллары; - Кардио-маршрутлар; - Турниклар, урам тренажерлары; Катки; - Хоккей мәйданчыклары; - мини-футбол өчен футбол мәйданчыклары; - Волейбол мәйданчыклары һәм башкалар белән. 	2020-2024 еллар	150 000	15 000	165 000	Чистай муниципаль районы башкарма комитетының спорт бүлеге, авыл җирлекләре.

1.11	Муниципаль районның медицина, мәгариф һәм башка оешмалары сайтларында сәламәт яшәү рәвеше һәм авыруларны профилактикалау мәсьәләләре буенча мәгълүмат урнаштыру буенча бердәм мәгълүмат киңлегә формалаштыру.	2020-2024 еллар	0	0	0	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, ЧМР башкарма комитетының мәгариф идарәсе, СПОУ, ВУЗлар
1.12	Балаларның, үсмерләрнең, хатын-кызларның репродуктив сәламәтлеген саклау, имин ана булуны тәэмин итү, предприятиеләрдә, оешмаларда, уку йортларында гаиләне, сәламәт яшәү рәвешен планлаштыру мәсьәләләре буенча лектория үткөрү.	2020-2024 еллар	0	0	0	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, СПОУ, ВУЗлар
II. Ижтимагый берләшмәләр җәлеп итеп, хезмәт коллективларында, учреждениеләрдә (оешмаларда) сәламәт яшәү рәвеше өчен хәрәкәт формалаштыру						
2.1.	Хезмәткәрләрнең сәламәтлеген ныгыту буенча иң яхшы практикалы корпоратив программалар эшләү һәм гамәлгә кертү, предприятиеләрдә һәм учреждениеләрдә, тәмәке тартудан, алкоголь эчемлекләрен чиктән тыш кулланудан баш тарту.	2020-2024 еллар	100 000	0	100 000	Жирле үзидарә органнары
2.2.	Төрле милек рәвешендәге предприятиеләр арасында сәламәтлекне ныгыту буенча иң яхшы программаларны гамәлгә ашыру буенча конкурслар үткөрү.	2020-2024 еллар	60 000	0	60 000	Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты
2.3.	Предприятиеләрдә биш минутлык	2020-2024	0	0	0	Чистай муниципаль районы

	физкультура чаралары үткөрү.	еллар				башкарма комитетының спорт бүлөгө
2.4	Физик активлыкның төрлө формаларын кертөп, гаилә ялын уздыру буенча корпоратив программалар кертү. - Ел саен «Өти һәм мин - иң яхшы дуслар» муниципаль спорт турнирын үткөрү.	2020-2024 еллар	80 000	0	80 000	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт, яшьләр эшләр бүлөгө, мәгариф идарәсе, ЧМР этиләр советы
III. Алкоголь продукциясен кирәгеннән артык куллану һәм алкоголизмны профилактикалау масштабларын киметү чаралары						
3.1.	Легаль булмаган продукцияне һәм спиртлы эчемлекләрне саклау һәм сату урыннарын билгеләү мәсьәләләре буенча жәмәгатьчелек белән үзара хезмәттәшлек. "Кайнар линия" телефоны эше	2020-2024 еллар	0	0	0	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ
3.2.	Спиртлы продукция әйләнеше өлкәсендә даими жәлеп ителә торган административ һәм жинаять жаваплылыгына даими жәлеп ителә торган затлар белән профилактик эш башкару, шул исәптән йорт эшләнмәләре.	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының сәүдә бүлөгө, Россия Эчке эшләр министрлыгының Чистай районы буенча бүлөгө, ТР Дәүләт алкоголь инспекциясенең Чистай территориаль органы
3.3.	Балигъ булмаганнарға алкоголь продукциясе һәм сыра сату фактларын ачыклау буенча мобиль төркем эше, алкогольне вакыт буенча сатуны чикләү, шулай ук "Икеләтә билгеләү" спиртлы продукция сатуны чикләү	2020-2022 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының сәүдә бүлөгө, Россия Эчке эшләр министрлыгының Чистай районы буенча бүлөгө, ТР Дәүләт алкоголь инспекциясенең Чистай территориаль органы
3.4.	Хезмәткә сәләтле яшьтәге затлар	2020-2024	90 000	30 000	120 000	Татарстан Республикасы

	арасында алкоголизмны профилактикалауга юнэлдерелгән чараларны оештыру һәм уздыру: - эшсез гражданныр өчен вакансияләр ярминкәләрен оештыру, шул исәптән өлкән яшьтәге гражданныр өчен дә; Интернет-грамоталылык курсларын оештыру; - хезмәт законнары өлкәсендә юридик хезмәтләр күрсәтү; - халыкның мәдәни ялын оештыруга юнәлтелгән чаралар үткәрү.	еллар				Чистай муниципаль районы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлығының “Чистай шәһәре халыкны эш белән тәэмин итү үзәге” ДКУ, Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният, спорт, яшьләр эшләре бүлекләре, Чистай шәһәре, Чистай һәм Яңа Чишмә районнары буенча Россия Пенсия фонды идарәсе
3.5.	Балигъ булмаганнарға алкогольнең тискәре йогынтысы турында «хәвеф-хәтәр төркем»н аңлату чаралары. Алкоголь кулланучы затларны иртә ачыклау, аларны дөвалау һәм тернәкләндерүне оештыру буенча эшләр башкару	2020-2024 еллар	0	0	0	ИК ЧМР, ҚДНиЗП, “Чистай үзәк район хастаханәсе” ДАССУ мөғариф идарәсе
3.6.	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ наркология кабинетында алкоголь бәйлеләге мәсьәләләре буенча консультацияләр оештыру	2020-2024 еллар	0	0	0	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ
3.7.	Комплекслы тернәкләндерү мәсьәләләре буенча эшне координацияләүне һәм ведомствоара хезмәттәшлекне тәэмин итү.	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты
IV. «Әйләнә-тирәдәге тәмәке төтенә йогынтысыннан һәм тәмәке тарту нәтижәләреннән гражданнырның сәламәтлеген саклау турында»гы 2013 елның 23 февралендәге 15-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен үтәү						
4.1.	Гражданнырның сәламәтлеген	2020-2024	0	0	0	Чистай муниципаль районы

	саклау өлкәсендәге законнар нормаларының әйләнә-тирәдәге тәмәке төтенә йогынтысыннан һәм тәмәке тарту нәтижәләреннән үтәләше турында мөгълүмат бирү.	еллар				Башкарма комитеты
4.2.	Гражданнарға тәмәке тартуны туктатуға юнәлдерелгән медицина ярдәме күрсәтүне, тәмәке бәйлеләген һәм тәмәке тартуның нәтижәләрен дөвалауны, сәламәтлек саклау өлкәсендәге законнар нигезендә медицина учреждениеләрендә тәэмин итү.	2020-2024 еллар	0	0	0	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ
4.3.	Аеруча яшьләр һәм үсмерләренң әйләнә-тирә тәмәке төтенә йогынтысыннан һәм тәмәке тарту нәтижәләреннән сәламәтлеген саклау чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру: - Сәламәтлек көннәре - «Сәламәт киләчәк» дәресләре циклы; - «Здоровье в наших руках!» дигән рәсемнәр күргәзмәсе; - «Минем позиция» яшьләр арасында эшлекле уены; - Мәдәни-агарту чараларын оештыру - яшьләр һәм яшүсмерләр арасында тәмәке тартуны профилактикалау буенча конкурслар, агитбригадалар.	2020-2024 еллар	60 000	40 000	100 000	«Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, Мәгариф идарәсе, Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре, мәдәният, спорт бүлекләре, иҗтимагый оешмалар
4.4.	Балаларда тәмәке куллануға тискәре мөнәсәбәт формалаштыру, шулай ук аларны	2020-2024 еллар	0	0	0	Мәгариф идарәсе, «Чистай үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, Чистай муниципаль

	<p>тәмәке тарту процессына кертүнең ярамаганлыгы мәсьәләләре буенча ата-аналар өчен агарту эше үткөрү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Вәсвәсәләр дөньясындагы бала» ата-аналар жыйылышы; - «Сәламәтлек формуласы» ата-аналар жыйылышы; - «Үсмерләр чорының яш үзенчәлекләре» ата-аналар жыйылышы; - «Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруда гаиләнең роле»; - «Сәламәтлек культурасы гаиләдә туа» ата-аналар жыйылышы; - «Үз балаларыбызның дуслары булуйк» дигән ата-аналар жыйылышы һ.б. 					районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре бүлегенә, массакүләм мәгълүмат чаралары.
4.5.	<p>Халыкны тәмәке куллануның зарары һәм әйләнә-тирәдәге тәмәке төтененең зарарлы йогынтысы турында хәбәрдар булу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тәмәке тартуны туктатуның өстенлекләре турында; - тәмәке тартуның тискәре медицина, демографик һәм социаль-иқтисадый нәтижәләре турында һ.б. 	2020-2024 еллар	50 000	50 000	100 000	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт, яшьләр эшләре, мәдәният бүлекләре, “Чистай үзәк район хастаханәсе” ДАССУ, массакүләм мәгълүмат чаралары ижтимагый оешмалары
4.6	<p>Әйләнә-тирәдәге тәмәке төтененең йогынтысын булдырмый калуга һәм тәмәке тартуны киметүгә юнәлдерелгән чараларны гамәлгә</p>	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре, мәдәният бүлекләре, «Чистай үзәк

	<p>ашыруның нәтижелелеген мониторинглау һәм бәяләү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тәмәке тартуның сәбәпләрен һәм нәтижеләрен өйрәнүгә, тәмәке сатуны һәм куллануны стимуллаштыруга юнәлдерелгән сораштырулар үткөрү; - тәмәке тарту масштаблары буенча санитар-эпидемиологик тикшеренүләр уздыру; - тәмәке куллануға каршы чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен гражданның сәламәтлеге күрсәткечләрен билгеләү һәм тәмәке тартуны кыскарту динамикасы. 					район хастаханәсе» ДАССУ
4.7.	<p>Тәмәке куллануға каршы көрәш чараларын эшләү һәм гражданның сәламәтлеген ныгыту:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сәламәтлек көннәре - “Сәламәт киләчәк” дәресләре циклы; «ЗОЖ рецептлары» фестивале; - “Зарарлы гадәтләр” уены әңгәмәләре; - “Без сәламәт яшәү рәвешен өчен” интерактив шөгыль; - “Сәламәтлек формуласы” интерактив дәресе; - “Алкоголь-акрын үтерүче” дигән дәрес һ.б. 	2020-2024 еллар	100 000	100 000	200 000	Мәгариф идарәсе, Чистай муниципаль районы башкарма комитетының яшьләр эшләре, спорт, мәдәният бүлекләре, иҗтимагый оешмалар
V. Массакүләм физик культураны үстерү чаралары.						

5.1.	Массакуләм һәм урам спорт төрләре белән шәгыйльләнү өчен халыкның барлык яшь төркемнәре өчен шартлар тудыру.	2021-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы башкарма комитетының спорт бүлегә, территориаль ижтимагый үзидарә, Мәгариф идарәсе.
5.2.	«Безнең ишегалды» программасы кысаларында спорт һәм уен мәйданчыклары шәһәрнең микрорайоннарында йорт яны территорияләрен биләү	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының ТКХ, төзелеш, транспорт, энергетика, элемент һәм юл хужалыгы бүлегә
5.3.	Яшәү урыны буенча барлык яшәтәгеләр өчен физкультура-спорт юнәлешендәге клуб формироваиеләренә ярдәм: - волейбол; - футбол; - бадминтон; - атлетика гимнастикасы һ.б.	2020-2024 еллар	70 000	30 000	100 000	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт, яшьләр эшләре бүлекләре, Территориаль ижтимагый үзидарә, авыл жирлекләре
5.4.	Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен адаптив физик культураны һәм спортны үстерү өчен шартлар тудыру.	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт бүлегә, Территориаль ижтимагый үзидарә, авыл жирлекләре, ижтимагый оешмалар
5.5.	Массакуләм спорт төрләрен популярлаштыру һәм сәламәт яшәү рәвеше принципларын формалаштыру буенча оешмалар һәм предприятиеләр инициативаларын хуплау: - спартакиадалар; - турнирлар; - иптәшләрчә матчлар; - «Сәламәтлек	2020-2024 еллар	160 000	100 000	260 000	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт, яшьләр эшләре бүлекләре, Территориаль ижтимагый үзидарә, авыл жирлекләре, ижтимагый оешмалар

<p>марафоны»балалары булган авыл яшь гаиләләре өчен спорт бәйрәме;</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Сәламәтлек километрлары» кроссы; - «Хәрәкәт ул яшәү» күңелле стартлары; - «Сәламәт булу шөп» квесты; - «Сәламәт булу модада» мини-футбол буенча иптәшләрчә матчы; -«Ура, каникуллар»- балалар өчен спорт бәйрәме; - «Спорт һәркем өчен» - спорт ветераннары командалары арасында турнир; - кроссфит буенча турнирлар; - «Яле, егетләр!»- балалар арасында турнир; - «Crossfit-батл» - курсантлар арасында турнир; - «Яшьлек. Көч. Матурлык.»- ачык шөһәр турниры; - «Crossfit-батл» - студентлар арасында турнир; - Өстәл теннисы буенча турнирлар «Спорт белән дус»; <p>Спорт эстафеталары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тәрбияләнүчеләр арасында «Спорт ыгы-зыгысы»; - «Спорт наркотиклар урынына»; <p>Волейбол турнирлары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мәктәп укучылары (егетләр) арасында «Спорт-сәламәт киләчәк»; 					
---	--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - мәктәп укучылары (кызлар) арасында «Спорт – яшәү»; - «Ватан» күчмә кубогына эшләүче яшьләр арасында волейбол буенча турнир; - Укучылар арасында Кыш Бабай призына волейбол буенча Яңа ел турниры; - «Спорт хәрәкәте-безнең хөрмәт» студентлар өчен спорт көне; - «Алтын ракетка» - башлаучылар арасында бадминтон буенча муниципаль турнир үткөрү. 					
5.6.	<p>Мониторинг үткөрү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - халыкның физик активлыгын арттыру һәм ярдәмгә килә торган сәламәт яшәү рәвеше тирәлеген булдыру; - укучылар сәламәтлеге, саклаучы программалар сәламәтлеге. 	2020-2024 еллар	0	0	0	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт, яшьләр эшләре бүлекләре, иҗтимагый оешмалар
5.7.	<p>Ел саен сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлдерелгән чаралар үткөрү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сәламәтлек көне; - милләтләр кроссы; - Россия, Татарстан чаңгы юлы; - жәйге каникуллар чорында «Һәр ишегалдына уеннар» проектын гамәлгә ашыру; - Ел саен «Бию авылы» мега-проекты; - "Сәламәтлеккә юл" квесты; - «Безнең ишегалды уеннары»; - «Ә безнең ишек алдында...» 	2020-2024 еллар	100 000	100 000	200 000	Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының спорт, яшьләр эшләре бүлекләре, иҗтимагый оешмалар

	<ul style="list-style-type: none"> - «Салют» һәм «Радуга» ишегалды майданчыкларында программаны гамәлгә ашыру эше; - гомуми белем бирү оешмалары укучылары арасында «Президент уеннары һәм ярышлары»; - гомуми белем бирү оешмалары укучылары арасында “КЭС Баскет” баскетбол ярышлары; - гомуми белем бирү оешмалары укучылары арасында волейбол буенча 76 нчы «Мәктәп волейбол лигасы» ярышлары; - «Ажаган» хәрби-спорт уенының мәктәп этаплары; - башлангыч мәктәп укучылары арасында пионербол ярышлары; - «Мәктәп спорт клублары» ярышлары; - жиңел атлетика эстафетасы; - авыл спартакиадасы; - Гильфанов истәлеге боксы турниры. 					
	Барлығы:		1 440 000,00	715 000,00	2 155 000,00	